

Obyektiv, peşəkar, müasir çağırışlara əsaslanan...

Milli mətbuatımızın 148 illik şərəf yolu

Mətbuat dövrün, cəmiyyətin güzgüsüdür. Son 148 il ərzində Azərbaycanın keçdiyi yolun bütün mərhələləri milli mətbuatımızın səhifələrində öz əksini tapıb. Milli mətbuatımızın əsası isə görkəmli maarifçi-publisist, ictimai xadim Həsən bəy Zərdabının misilsiz səyləri sayəsində ərsəyə gətirdiyi "Əkinçi" qəzetinin 1875-ci il iyulun 22-də nəşrə başlaması ilə qoyulub. Sonrakı illərdə çoxsaylı nəşrlərle zənginləşən milli mətbuatımız Azərbaycan ədəbi dilinin və maarifçilik hərəkatının inkişafında, milli özünüdərk və istiqlal məfkurəsinin formalaşmasında, qabaqcıl ideyaların təbliğində mühüm rol oynayıb.

Milli mətbuatımız bu gün də üzərinə düşən missiyanı yüksək səviyyədə yerinə yetirir. Azərbaycan jurnalistləri ölkəmizin reallıqlarını uğurla təbliğ edir, respublikamız barədə informasiyaları, obyektiv şəkildə və yüksək peşəkarlıqla dünya birliyinin diqqətinə çatdırırlar. Son 200 illik tariximizdə ən böyük Zəfərə imza atdığımız 44 günlük müharibə günlərində mətbuat təmsilçiləri, necə deyərlər, qələmi süngüyə çevirmişdilər. Onlar həm Azərbaycan, həm də xarici dillərdə yaydıqları xəbərlərdə erməni yalanlarını ifşa edir, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda ədalətli müharibə apardığını bütün dünyaya çatdırırdılar. Könüllü olaraq döyüşlərə qatılan jurnalistlərin sayı da kifayət qədər çoxdur.

Müstəqil Azərbaycan demokratik cəmiyyət quruculuğunu özünün əsas prioritetlərindən biri kimi müəyyənləşdirib. O cümlədən respublikamızda azad mətbuatın inkişafına, söz və fikir plüralizminin təmin olunmasına dövlət səviyyəsində güclü siyasi iradə nümayiş etdirilir. Respublikamızın mənzərəsinə diqqət çəkən Prezident İlham Əliyev "Söz azadlığı Azərbaycanda tam təmin edilibdir, heç bir məhdudiyət yoxdur. Mənə verilən son məlumatlara görə, Azərbaycan əhalisinin təxminən 80 faizi internet istifadəçisidir. Belə olan halda söz azadlığı ilə bağlı heç bir problem ola bilməz", - deyər bildirib.

Mətbuata yaradılan maneələr...

Aydın məsələdir ki, jurnalistlərin sərbəst şəkildə fəaliyyət göstərmələri ölkədəki mühitdən çox asılıdır. Müstəqilliyimizin ilk illərində respublikamızda cərəyan edən hadisələr mətbuata da siraət etdi - söhbət 1992-ci ilin mayında ölkəmizdə qeyri-qanuni yolla iqtidara gələn AXC-Müsavat cütlüyünün hakimiyyəti dövründən gedir. Həmin dövrdə həqiqəti deyən və yazan jurnalistlər təqib olunur, onların döyülməsinə, oğurlanmasına və şantaj edilməsinə rast gəlinirdi. AXC-Müsavat iqtidarının bütün təmsilçiləri özlərinin korporativ maraqlarını KİV vasitəsilə cəmiyyətə dikte etməyə çalışırdılar və düşünürdülər ki, mətbuat, jurnalistlərin onları dirijor çubuğu ilə idarə olunmalıdır. 16 aprel 1992-ci il tarixində mətbuat üzərində hərbi senzuranın yaradılması haqqında Fərman, 15 aprel 1993-cü il tarixində bütün informasiya yayımı üzərində nəzarət təbiiq edilməsi ilə bağlı Sərəncam imzalandı. KİV-in sərbəst fəaliyyət dairəsini daraltmağa, jurnalistlərin fəaliyyətinə nəzarəti artırmağa, bütövlükdə medianı buxovlamağa hesablanan bu sənədlərin imzalanması o dövrdə AXC-Müsavat hakimiyyətinin mediaya qeyri-demokratik və despot münasibətinin ifadəsi idi.

Ulu Öndərin diqqət və qayğısı...

Ulu öndər Heydər Əliyev hələ sovet dövründə Azərbaycana rəhbərlik etdiyi illərdə respublikamızda Azərbaycan dilli mətbuatın inkişafını həmişə diqqət mərkəzində saxlayıb. Məhz Onun qayğısı sayəsində 1969-1982-ci illərdə Azərbaycanda yüksək peşəkarlığa malik jurnalistlər pleyadası formalaşmışdı. Ulu Öndər həmin dövrdə vaxtaşırı respublikamızda nəşr olunan qəzet və jurnalların kollektivləri ilə görüşür, jurnalistlərə öz tövsiyələrini verir, onları Azərbaycan dilinin incəliklərini

qorumağa, zəngin mədəniyyətimizi təbliğ etməyə çağırırdı. Bəhs olunan illərdə respublika rəhbərliyinin KİV təmsilçilərinə qayğısı da çoxşaxəli idi.

Müstəqil Azərbaycanda söz azadlığının, KİV-ə dövlət qayğısı siyasətinin əsası da məhz ulu öndər Heydər Əliyev qoyub. 1993-cü ilin yayında AXC-Müsavat iqtidarının yarıtmaz fəaliyyətindən cana doyan xalq təkidlə ulu öndər Heydər Əliyev Azərbaycanın siyasi rəhbərliyinə Azərbaycanın siyasi rəhbərliyinə qayıtmasını istədi. Xalqın təkidli tələbini qəbul edib çətin bir dövrdə Azərbaycana rəhbərlik etməyə razılıq verən Ümummilli Lider ölkə həyatının demokratikləşməsində, respublikamızın beynəlxalq arenada tanınmasında və müsbət imicinin formalaşmasında, mədəniyyətimizin təbliğində mətbuatın müstəsna rolunu yüksək dəyərləndirirdi.

Mətbuatın inkişafında yeni mərhələ

Ulu Öndər müstəqil Azərbaycana rəhbərlik etdiyi 1993-2003-cü illərdə milli mətbuatımıza qayğı siyasətini yeni səviyyədə davam etdirdi. Artıq Azərbaycan müstəqil dövlət idi, keçmiş ideoloji buxovlar sındırılmış, tələblər dəyişmişdi. Mətbuata yeni ab-hava gəlməli idi. Ulu Öndər müstəqil Azərbaycana rəhbərlik etdiyi illərdə mətbuatın problemlərini yaxından öyrənib və onların aradan qaldırılmasına yönələn tədbirlərin həyata keçirilməsinə nail oldu. Onun 1998-ci il 6 avqust tarixində imzaladığı "Azərbaycan Respublikasında söz, fikir və məlumat azadlığının təmin edilməsi sahəsində əlavə tədbirlər haqqında" Fərmanı ilə senzuranın ləğvi olunması KİV üçün yeni dövr açdı. Bununla yanaşı, 1999-cu ilin sonunda "Kütləvi informasiya vasitələri haqqında" Qanunun qəbulu media təsisatlarının inkişafını şərtləndirən, bəhs edilən sahəyə müvafiq surətdə sahəvi

və ümummilli münasibətləri tənzimləyən hüquqi bazanın zənginləşdirilməsi işinə əhəmiyyətli töhfə oldu. 2000-ci ilin mart ayında Heydər Əliyevin Sərəncamı ilə "2000-2001-ci illərdə kütləvi informasiya vasitələrinin maddi-texniki şəraitinin yaxşılaşdırılması üzrə tədbirlər Proqramı" təsdiq olundu, 2003-cü ilin mart ayında Azərbaycan jurnalistlərinin qurultayında media-ictimaiyyət, media-hakimiyyət münasibətlərini tənzimləyən qurum - Azərbaycan Mətbuat Şurası yaradıldı. Digər çoxsaylı faktları da sadalamaq mümkündür. Bütün bunlar, çox doğru olaraq Azərbaycanda söz, fikir və məlumat azadlığının bərqərar olunması üçün əlamətdar tarixi hadisələr kimi qiymətləndirilir. O da qeyd edilməlidir ki, mətbuat təmsilçiləri Ulu Öndərin hortərəfli diqqət və qayğısına cavab olaraq Onu "Jurnalistlərin dostu" seçiblər.

Qısa müddətdə Media Reyestrinin yaradılması da bu sahədə əldə olunan mühüm uğurlardandır. Media Reyestri Qanununun 73.1-ci maddəsinə əsasən Azərbaycan Respublikasında media subyektlərinə, o cümlədən onların re-daksiyalarına, habelə jurnalistlərə dair məlumatların sistemləşdirilməsi məqsədilə yaradılmış və MEDIA Agentliyi tərəfindən idarə olunan elektron informasiya ehtiyatıdır. Media Reyestri - media subyektləri və jurnalistlər tərəfindən məlumatların daxil edilməsi, media subyektləri və jurnalistlər ilə MEDIA Agentliyi arasında elektron əlaqənin qurulması, elektron xidmətlərin alınması, Reyestrə inteqrasiya olunmuş informasiya sistemlərində məlumatların (əldə edilməsi qanunla məhdudlaşdırılan informasiyalar istisna olmaqla) əldə edilməsi və digər xidmətlərin göstərilməsi sahəsindədir.

Dövlətin informasiya siyasətində varislik

Ölkəmizdə son 20 ildə bütün sahələrdə Ulu Öndərin əsasını qoyduğu siyasətin varisliyinin təmin olunduğu kimi, milli mətbuatımıza diqqət və qayğı da yüksək səviyyədə davam etdirilir. Prezident İlham Əliyevin 2003-cü ildən bəri dövlət başçısı kimi fəaliyyət göstərdiyi dövrdə milli mətbuatın inkişafı üçün çoxsaylı tədbirlər görüldü, əhəmiyyətli nəticələr əldə edilib. Belə ki, həm hüquqi əsaslar, həm də Azərbaycan mətbuatının maddi-texniki bazası daha da gücləndirilib. Dövlət başçısının 2008-ci ildə təsdiqlədiyi "Azərbaycan Respublikasında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Konsepsiyası" ilə medianın inkişaf istiqamətləri müəyyənləşdirilib. Respublikamızda 2009-cu ildə Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu yaradılıb. Eyni zamanda, jurnalistlərə fəxri adların verilməsi, mətbuat orqanlarının və jurnalistlərin obyektiv prinsiplərə və milli maraqlara əsaslanan fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi xüsusi vurğulan məqamlardır.

Respublikamızda jurnalistlərin sosial müdafiəsi də davamlı şəkildə diqqət mərkəzində saxlanılır.

Belə ki, Prezident İlham Əliyevin 2010-cu il 22 iyul tarixində imzaladığı "Azərbaycan mətbuat işçilərinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi tədbirləri haqqında" Sərəncama əsasən Bakının Bi-

biheybət qəsəbəsində jurnalistlər üçün 156 mənzilli bina tikilib. Həmin bina-dakı mənzillər 2013-cü il iyulun 22-də Prezident İlham Əliyevin işirakı ilə jurnalistlərə paylanılıb.

Azərbaycan mediasının təmsilçiləri 2017-ci il iyulun 20-də - Milli Mətbuat Günü ərəfəsində növbəti dəfə mənzil sahibi olmağın sevincini yaşayıblar. Həmin tarixdə jurnalistlər üçün tikilmiş növbəti binada mənzillərin paylanması mərasimi keçirilib. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan mətbuat işçilərinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinə dair əlavə tədbirlər haqqında" 2013-cü il 22 iyul tarixli Sərəncamı ilə tikilən 3 bloku, 17 mərtəbəli binanın ümumi inşaat sahəsi 34 min kvadratmetrdir. Ümumilikdə, jurnalistlər üçün inşa edilən ikinci binada 255 mənzil var. Beləliklə, cəmi bir neçə il ərzində paytaxt Bakının Bihiyebət qəsəbəsində müasir görkəmi ilə seçilən "jurnalistlər şəhəri" formalaşmışdır.

Bütövlükdə, Azərbaycan mətbuatı dövlətin hortərəfli diqqət və qayğısı ilə əhatə olunub. Prezident İlham Əliyevin "Azərbaycan milli mətbuatının 145 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında" Sərəncam imzalanması bu reallığın növbəti təsdiqidir. Bütün bunların nəticəsidir ki, Prezident İlham Əliyev dəfələrlə "Jurnalistlərin dostu" seçilib.

də təhdidlər artır. Bütün bu kimi reallıqların fonunda biz milli media olaraq transformasiya prosesini elə keçməliyik ki, həm milli mətbuatımızın simasını, ənənələrimizi qoruyaq, həm də yeniliklər-

etdirir. Paralel şəkildə elektron media subyektlərinin şəbəkəsi genişlənir və onların izləyicilərinin sayı getdikcə artır.

İndiki mərhələdə milli mətbuatımızın inkişafında dövlət dəstəyi mexanizmlərinin, institusional təsisatların təkmilləşdirilməsinin də önəmini isə ayrıca qeyd etmək lazımdır. Məlum olduğu kimi, Prezident İlham Əliyev 12 yanvar 2021-ci il tarixində "Azərbaycan

Azərbaycan mediası transformasiya prosesini uğurla keçir

dən, dördüncü sənaye inqilabının qarşıya qoyduğu tələblərdən geridə qalmıyaraq. Deyə bilərəm ki, Azərbaycan mediası transformasiya prosesini yenə də dövlət dəstəyi sayəsində uğurla keçir. Respublikamızda ənənəvi çap mediası fəaliyyətini davam

dəstək vermək kimi mühüm vəzifə qoyulub. Ötən qısa dövrdə qurum tərəfindən atılan addımlar, həyata keçirilən müxtəlif tədbirlər, həmçinin KİV-in fəaliyyətinə yeni yanaşmanın sərəngəlməsi Medianın İnkişafı Agentliyinin qarşısına qoyulan vəzifələrin öhdəsindən layiqincə gəlmək üçün uğurla fəaliyyət göstərdiyini təsdiqləyir. Medianın İnkişafı Agentliyinin kollektivinin çox böyük zəhməti sayəsində 2021-ci ilin dekabrında ölkəmizdə "Media haqqında" yeni Qanun qəbul olunub. Qanunda indiki dövrün global çağırışları, ölkəmizin hazırkı inkişaf mərhələsinin reallıqları, dövlətin informasiya siyasəti və s. mühüm məqamlar nəzərə alınıb.

Daha bir uğur - Media Reyestrinin yaradılması

Məlumatların sistemləşdirilməsi məqsədilə yaradılmış və MEDIA Agentliyi tərəfindən idarə olunan elektron informasiya ehtiyatıdır. Media Reyestri - media subyektləri və jurnalistlər tərəfindən məlumatların daxil edilməsi, media subyektləri və jurnalistlər ilə MEDIA Agentliyi arasında elektron əlaqənin qurulması, elektron xidmətlərin alınması, Reyestrə inteqrasiya olunmuş informasiya sistemlərində məlumatların (əldə edilməsi qanunla məhdudlaşdırılan informasiyalar istisna olmaqla) əldə edilməsi və digər xidmətlərin göstərilməsi sahəsindədir.